

DOI 10.21857/mnlqgcpqey

Received: 18.6.2025.
Accepted: 10.10.2025.

GNJEŽĐENJE MRKE CRVENREPKE *Phoenicurus ochruros* U ŠKRINJICAMA TIPRA „PASTIRICA“ ISPOD MOSTOVA

*Nesting of the Black Redstart *Phoenicurus ochruros* in the “wagtail” type nestboxes under bridges*

ZDRAVKO DOLENEC*

Mokrice 132, 49243 Oroslavje

SAŽETAK

Mrka crvenrepka *Phoenicurus ochruros* je kukcojedna ptica pjevica koja se gnijezdi diljem Europe, Azije i Afrike. Iako je nekad bila isključivo gnjezdarica gorskih i planinskih staništa, danas se gnijezdi i u ruralnim i urbanom području. Zabilježeni su prvi poznati slučajevi mrkih crvenrepki koje se gnijezde u škrinjicama za gnježđenje tipa „pastirica“ postavljenim ispod mostova. Na području Hrvatskog zagorja, jedan se par gnijezdio 2024. godine, a dva 2025. godine. Ovo ponašanje tijekom gnježđenja vjerojatno je posljedica rasta lokalne populacije zbog čega dolazi do širenja na alternativna staništa.

Mrka crvenrepka *Phoenicurus ochruros* kukcojedna je ptica pjevica gnjezdarica Europe, Azije i Afrike (CRAMP 1998). Izvorno je to ptičja vrsta gora i planina koja je uspješno kolonizirala ruralna i urbana naselja (GLUTZ & BAUER 1988). Postupnim porastom populacije postala je posljednjih desetljeća česta gnjezdarica ruralnih i urbanih naselja na području Hrvatskog zagorja. Prvi put sam je zabilježio na gnježđenju u nizinskom području (naselje Mokrice) osamdesetih godina prošlog stoljeća (DOLENEC 1999). Prema literaturnim podacima sredinom prošlog stoljeća zabilježena je na gnježđenju u Zagorju samo na višim nadmorskim visinama na gori Medvednici (KRONEISEL 1949). Na području Hrvatskog zagorja gnijezdo obično smješta na vanjske natkrivene tramove (potkrovlja) ili polušupljine na nastambama kao što su stambene zgrade, obiteljske kuće, štale, štagljevi, kleti i sl. Rado koristi neaktivna lastavičja gnijezda. Posljednjih desetljeća došlo je do znatnog pada broja lastavičjih parova na gnježđenju u seoskim naseljima Hrvatskog zagorja te stoga i porasta nekorištenih gnijezda izgrađenih prethodnih godina i time veće mogućnosti gnježđenja mrke crvenrepke.

*Corresponding author: e-mail: zdravko.dolenec@biol.pmf.hr

Od 2024. godine mrka crvenrepka gnijezdi na pomalo atipičnom mjestu, ispod mostova potoka u drvenim škrinjicama (umjetne poluduplje) za ptice poludupljašice tipa „pastirica“ koje sam postavljao prethodnih godina (30 škrinjica). Škrinjice su postavljane na visinu od 100 do 180 cm iznad tla, odnosno vode. Spomenute 2024. godine jednu naseljava par mrkih crvenrepki (potok Pronjak, naselje Pila podno sjevernih padina Medvednice). Sljedeće, 2025. godine, ista škrinjica naseljena je ponovno mrkom crvenrepkom. Vjerojatno od istog para kao i predhodne godine. Godine 2025., naseljena je još jedna škrinjica mrkom crvenrepkom na udaljenosti od oko 15 km sjeverno od gore spomenutog para u naselju Mokrice (Štakorov potok). Potokom Pronjak voda teče čitave godine dok Štakorov potok ponekih godina presuši tijekom srpnja i kolovoza. U spomenutim škrinjicama sva su gniježđenja bila uspješna. Gniježđenje ispod mostova vjerojatno je posljedica porasta brojnosti mrkih crvenrepki na području Hrvatskog zagorja pa se širi areal gniježđenja na alternativna staništa.

Literatura

- CRAMP, S. (1998): Complete Birds in the Western Palearctic's on CD-ROM. Oxford Univ. Press, Oxford.
- DOLENEC, Z. (1999): The successive territory occupation and the breeding characteristics of the Black Redstart (*Phoenicurus ochruros*) in the lowlands of Hrvatsko Zagorje. *Larus* 47: 29-35.
- GLUTZ, U.N., BAUER, K.M. (1988): Handbuch der Vögel Mittel-europas, Vol. 11/1. Aula, Wiesbaden.
- KRONEISEL, R. (1950): Prilog poznavanju ornitofaune gorja Savsko – dravskog međurječja u Hrvatskoj (Ptice gore Medvednice). *Larus* 3: 305-352.

SUMMARY

The Black Redstart *Phoenicurus ochruros* is an insectivorous passerine that breeds across Europe, Asia, and Africa. While traditionally associated with mountainous habitats, it now commonly nests in both rural and urban environments. The first known cases of Black Redstarts nesting in “wagtail” type nestboxes placed under bridges were reported. One nesting pair was observed in 2024, followed by two pairs in 2025, in the Hrvatsko Zagorje region of Croatia. This unusual nesting behaviour is likely a result of the species' local population growth and subsequent expansion into alternative breeding habitats.